

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

97. An Collucutiones, & Scriptiones, quæ ordinantur ad bonam electionem futuri Pontificis, prohibeantur in Bulla Pij IV. in eligendis, &c. Et opinio negatiua affertur. Et docetur, quod mens ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XCVI.

An Cardinales loquentes cum aliis existentibus extra Conclauē de rebus pertinentibus ad electionem peccent saltem mortaliter?

Et deducitur, quod si necessitate urgente Sacerdos absque praua confessione celebrauerit, Quam primum confiteatur, & quia sunt verba imperatiua non important præceptum ad mortale, sed consilium, & adhortationem.

Et docetur, quod consuetudo, & obseruantia subsequens est optima legum interpres? Ex part. 12. tract. 2. Ref. 3.

§. 1. **N**egatinè prima facie videtur respondendum: nam Pius IV. sic ait. *Clauſo Conclauī nulli ad colloquium admittantur* * Quæ quidem verba cum sint imperatiua, non inducunt præceptum aliquod, quia sunt simplicia quædam verba; Et quando Ius, vel Superior aliquid sub culpa præcipere volunt, fortioribus terminis vt solent. Et ita hanc sententiam generaliter, & absque vlla limitatione docet Bordonus in *cons. regul. tom. 2. resol. 61. quæst. 9. nu. 27.* Patrum Thomistarum decus Cardinalis Caietanus 2. 2. *quæst. 186. art. 9. circa solut. ad 1.* Castro lib. 1. *deleg. pœn. cap. 5. docum. 4.* Salon. 2. 2. *quæst. 77. art. 2. centrouers. 8. col. 3. vers. Ex his sequitur.* Carbon. *de legib. lib. 7. diff. 4 ad fin.* Confirmatur hæc opinio auctoritate Petri de Ledesma in *Summa Tom. 1. de Eucharist. c. 11. artic. 9. conclus.* Villalobos in *Summa tom. 1. tract. 7. diff. 37. num. 7.* Tamburin. *opusculo de Commun. cap. 1. §. 6. nu. 49.* Lud. de S. Ioanne *quæst. 7. de Eucharist. art. 7. dub. 1. in fin. pag. 264.* Martin. de S. Ioseph. lib. 1. *tract. 7. de Eucharist. num. 19.* asserentium verba Concilij Tridentini *sess. 13. cap. 5.* Quod si necessitate urgente Sacerdos absque praua confessione celebrauerit, quam primum confiteatur, quia sunt verba imperatiua, non important præceptum ad mortale, sed consilium & adhortationem. Et ad plurimum verba imperatiua, important tantum præceptum sub veniali, tradunt Nauarrus *cap. 12. num. 49.* Emanuel Sà *verb. lex. num. 6.* Sayrus in *Clauī Regia lib. 3. cap. 7. num. 2. & alij.*

2. His tamen non obstantibus puto affirmatiuam sententiam tenendam esse. Probatur primò, quia supradicta opinio Caietani, & aliorum procedit quando materia non est grauis, sed quando verba imperatiua versantur circa materiam grauem, & quæ plurimum interest Reipublicæ, tum dicta verba importare præceptum sub mortali, tradunt communiter Doctores, vt Castros Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 9. num. 2.* Vasquez in *1. 2. tom. 2. disp. 178. cap. 3. num. 21.* Sanchez *de matrim. lib. 4. disp. 23. num. 12.* & in *Summa tom. 2. lib. 6. cap. 4. num. 26.* Merolla. *tom. 2. disp. 4. cap. 3. diff. 1. num. 110.* & alij. Quod patet ex Clement. *Exiui, §. item quia, vers. nos itaque de verb. significat.* vbi Pontifex expressè dicit, verba imperatiui nec continere præceptum, nec ei æquipollere, & statim ex materia grauitate præceptum collegit. Sed in nostro casu materia præcepti est in re grauiſſima, quæ importat, & conducit ad bonum vniuersale totius Ecclesiæ, videlicet ad liberam, & rectam electionem Summi Pontificis. Ergo verba supradicta Pij IV. licet imperatiua, præceptum sub mortali continere omnino dicendum est. Et ita interpretata est dicta verba Pij IV. consuetudo, & obseruantia subsequens, quæ est optima legum interpres l. *minimè, ff. de legibus l. si de interpretatione, ff. eod. tit. cap. cum de consuetud. Sylluan. conf. 88. num. 27.* Tiraq. *De nobil. capite 10. num. 9.* Afflic.

Ad hæc obsecro, quod hæc duo nomina consuetudo & obseruantia au-

Neap. *decif. 166. num. 9. & decif. 173. numero 3.* Menoch *conf. 32. numero 44. & conf. 390. num. 21. conf. 577. num. 2. & 3. vol. 3.* Mascard. *de probat. conclus. 1415 numero 10.* Bruno à Sole in *locis commun. verb. consuetudo 6.* Cardof. in *praxi Iudicum, & Aduocat. eod. vob. numero 3.* Cald. Pereira in l. *si curatorem, C. de integr. restit. minor. verb. contractum num. 29.* Beller. *disquis. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12.* Mendez à Castro in *praxi Lusit. lib. 2. cap. 1. numero 12.* Camil. Borell. in *Summa omnium decif. tit. 14. numero 88.* Cened. *præct. & canon. 99. lib. 1. quæstione 3. numero 11.* cum aliis, quibus adde Ioannem Præpositum in *cap. 2. num. 14.* & Amicum in *Curſu Theolog. tom. 5. disp. 5. sect. 8. num. 204.* asserentes, obligationem ad mortale solo verbo imperatiuo declarare praxim, & consuetudinem. Et idè loquentes de verbis imperatiuis asserunt plures standum esse consuetudini acceptanti, & intelligenti ea verba. Si enim ita explicuit tanquam verba præcepti, continebunt præceptum; si verò tanquam verba consilij continebunt consilium. Vbi autem consuetudo nihil explicuit, spectandam esse materiam, & si ea magni ponderis, & necessitatis sit, & ita verisimile sit, eam sic à superiore ponderatam, continebunt præceptum; secus autem si non. Sic Anton. in *cap. nam concupiscentiam in fine de consit. & ibi Panorum, num. 4. Imol. num. 10. Felin. numero 8. vers. De aliquibus autem verb. Alex. de Neuo numero 26. Angel. verb. lex. num. 3. & ibi Tab. quæst. 28. num. 29. Armilla num. 4. Syluest. verb. Præceptum quæst. 2. Euerard. in *ſuis topicis loco ab æquipollentib. num. 11.* Sanchez *temo 2. Summa lib. 6. cap. 4. num. 39. & alij.* Sed in casu de quo loquimur, etiam si non adesset, consuetudo, quod negamus, tamen materia est ita grauis, vt grauior esse non possit, videlicet, vt diximus, media ad rectam electionem Pontificis. Ergo in dictis verbis imperatiuis præceptum sub mortali Pium IV. imposuisse, manifestè apparet, nec aliter sentiendum puto.*

3. Ad autoritatem desumptam ex verbis Concilij Tridentini vbi supra, Respondeo contra Ledesnam, & alios, verba illa imperatiua, vt ego * alibi probaui, inducere obligationem sub mortali, quia versantur, vt est in casu nostro circa materiam grauem, ita etiam interpretante consuetudine. Et ita docet Amicus *loco citato num. 204.* Et me citato *Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 9. num. 176.* & me citato *Leandrus de Sacram. tom. 2. trat. 7. disp. 7. quæst. 46.* & me citato *Eminentiss. Card. Lugo de Euchar. disp. 14. sect. 7.* & me citato *Auerſa de Sacram. Eucharistia. quæst. 8. sec. 7.* & me citato *Francisco de Lugo de Sacram. l. 4. c. 6. §. 8. nu. 61.* & me citato *Paulus Maria Quartus, in Rubricas Missalis Romani p. 3. tit. 8. sect. 3. dub. 6.* & me citato *Trollench. de Sacram. l. 3. c. 6. dub. 4. §. 4. n. 26.* & me citato *Eliugus Bassatus vob. Communio sacra n. 59.* & me citato *Calpensius in Curſu Theolog. tom. 3. tract. 22. disp. 9. sec. 2. num. 26.* cum aliis communiter.

RESOL. XCVII.

An Collocutiones, & Scriptiones, quæ ordinantur ad Bonam electionem futuri Pontificis, prohibeantur in Bulla Pij IV. in eligendis, &c. Et opinio negatiua affertur.

Et docetur, quod mens Legislatoris, & finis legis colligitur ex eius proœmio. Et probatur, quod quando cessat finis adequatus, & fundamentalis legis etiam in particulari, lex non obligat.

Et quod lex fundata in presumptione, ipsa deficiente, non adstringit? Ex part. 12. tract. 2. Ref. 4.

§. 1. IN Bulla sic habetur, Clauſo Conclauſi nulli ad colloquium etiam extra portam Conclauſi, etiam maiori parte Collegij approbanda admittantur, Littere uero, aut cuiusuis generis ſcripta ad eos qui in Conclauſi erant, ſeu nuncium, uel notam, aut ſignum mittere, ſeu recipere, aut contra, e Conclauſi ad eos qui foris erunt, nullo modo liceat, qui contra fecerint, quacumque dignitate, etiamſi Cardinalatus honore preſequeant, poene excommunicationis lata ſententia ſubiaceant, abſoluedi facultate, præterquam in mortis articulo, ſoli Pontifici Maximo reſeruaſi, à quo nihilominus pro qualitate delicti ultra dictam excommunicationis poenam puniendi erunt.

2. Ad dubium propoſitum negatiuè uidetur reſpondendum, quia in hoc caſu ceſſat finis legis ſcriptionis prohibentis.

3. Probatuſi eo quod mens Legislatoris, & ſignis legis colligitur ex eius proœmio, ut patet ex l. ſi. ff. de Hæredibus inſtit. & ibi Bartolus, Baldus, Angelus, & Inola. Idem habetur in l. 1. de orig. Iuris, & docent Molina de primogen. lib. 1. cap. 5. num. 14. & 35. Gutierrez præct. lib. 1. quaſt. 27. num. 90. & 91. Hurtadus tom. 1. tract. 2. cap. 2. reſol. 3. num. 30. Soccin. de conſeſſ. ſollicit. tract. 1. cap. 7. num. 4. Panormitanus in cap. aduerſus de immun. Eccl. num. 2. Nauarrus in cap. ſi quando de reſcrip. except. 8. num. 1. Oldradus conſ. 103. Titaquellus tit. ceſſante cauſa limit. 1. n. 90. & 91. Paz conſ. 92. num. 6. Quintana Dueñas tom. 1. tract. 3. ſingul. 18. num. 8. Salas de legib. diſput. 17. ſect. 9. num. 13. & alij. Sed ut patet in §. 1. Bullæ Pij IV. finis ſuæ Conſtitutionis fuit, tollere abuſus qui libera, rectæ & maturæ Electioni Pontificis obſtare poterant, & ideo Bonacina tom. 3. diſput. 2. quaſt. 2. punct. 35. num. 13. & Caſtus Palaus num. 6. diſput. 1. punct. 18. num. 6. cum Joſepho Gibalino in Synopſi Cenſurarum ver. Electio num. 6. docent finem dictæ Bullæ Pij IV. eſſe, ut electio futuri Pontificis libera omnino ſit. Et Sayrus de cenſur. lib. 3. cap. 3. num. 2. ait, materiam Canonis ubi periculum in 6. eſſe occaſionem differendi, uel turbandi electionem Summi Pontificis. Ergo quando colloctiones cum Cardinalibus, uel ſcripturæ ad eos miſſæ nullum continent abuſum, nullam occaſionem differendi, uel turbandi electionem Pontificis, imò conducunt, & ordinantur, & efficiunt, ut actu ſequatur ſubita, recta, libera & matura electio ipſius Pontificis, ut eſt finis, & uoluntas dictarum Conſtitutionum, in tali caſu dicendum uidetur ita colloquentes, & ſcribentes neque peccare mortaliter, nec incidere in cenſuras.

4. Probatuſi hæc opinio, quia quando ceſſat finis adæquatus, & fundamentalis legis etiam in particulari, lex non obligat, & lex fundata in præſumptione, ipſa deficiente non adſtringit.

5. Probatuſi primo ex iure Canonico, ut patet in cap. miramur, de ſeruis non ordinandis, iuncto cap. multis, de at. & qual. cap. cum ceſſante de appellatio. lib. cap. quorundam de iudic. cap. Marchion. 1. quaſt. 2. cap. ſi. de Reg. iuris, & gloſſa verſ. ſeruatorum in cap. ita quorundam de Iudais.

6. Probatuſi, ex iure ciuili, ut patet ex l. quod diſtum 32. ff. de pactis, l. adigere 6. §. quamuis de iure patronatus l. illud 9. ff. ad legem Aquiliam, ita demum, ſi de adminiſtr. tutor. l. quod ait lex, ff. de dinor. iis, l. 1. §. vltim. ff. de alimentis legatis, & Gloſſ. verb. prouidentia, & uerbo filio procedente lib. 2. verſ. & ſi extraneum, ff. de uulgari.

Tom. IX.

7. Et tandem probatur auctoritate Doctorum, ita Granadus in 1. 2. controu. 7. tract. 3. p. 2. diſput. 15. ſect. 2. & alij quos alibi adduxi, & ad ſatietatem adducit Franciſcus Soula in Bullam Clementis VIII. de largitione munerum fundam. 2. num. 24. quibus nunc addo Martinum de S. Joſeph poſt Regulam S. Franciſci fol. 437. numer. 7. & me citato Roccaful. tom. 1. p. 3. lib. 6. de lege humana in communi capite 15. & me citato Crescent. in Praſidio Romano lib. 3. numer. 28 & me citato Bertrand. Loth. in Reſol. Theol. tractat. 2. artic. 8. & Tamburin. vir. doct. & amiciff. in decal. tom. 1. lib. 2. cap. 1. §. 10. num. 3. & me citato Pollachus in uacat. epidem. p. 1. num. 65. & me citato Caramuel in Theologia regulari diſp. 5. nu. 50. & me citato Poſſentius uerb. lex, in collect. reſponſionum moralium tit. de Monialibus, inq. 2. n. 52. Et nota quod Granadus addit ſupra ſect. 3. num. 24. Satis eſſe probabiliter cognoſci ceſſare adæquatam rationem legis, ut licet poſſit non ſeruari? dummodo, ut obſeruat Roccaful. ubi ſup. Abſit ſcandalum, & rectè procedatur in rei ueritate, non uerò ſimulatione, fingendo deſicere, & ceſſare finem legis in particulari, cum minime deſiciat. Vnde ex his aliqui non poſſunt intelligere, quomodo Pius IV. & Gregorius X. qui nihil aliud intendunt in ſuis Conſtitutionibus, quam optimam Pontificis electionem, quod poſtea uelint eos excommunicationis nexu vinciri qui ſcriptiones adhibent tanquam media probabilia opportuna, imò, & forſan neceſſaria ad adiuuandam, & efficiendam dictam electionem, ideo putant in dictis Conſtitutionibus ſolum prohiberi litteras, quæ tanquam abuſus tendere poſſunt ad differendam, turbandam, & impediendam liberam reſectam, & maturam Pontificis aſſumptionem, non autem colloctiones, litteras &c. quæ illam adiuuare poſſunt, & ad hunc finem adhibentur.

RESOL. XCVIII

Opinio affirmatiua firmatur.

Et explanatur, quod aliquando lex fundatur in periculo facti, uel delicti, & uirumque explicatur, quomodo debeat intelligi.

Et additur, quod opinio, qua docet, ceſſante fine legis, ceſſare obligationem legis etiam in caſu particulari, eſt contra communem? Ex part. 12. tract. 2. Reſolut. 5.

§. 1. Verum ſupradicta opinio, licet prima fronte ſpecioſa uideatur, quam ego olim ſpeculatiuè loquendo, probabilem cenſui, aſſertendo ceſſante legis fine, non obligare legem etiam in particulari, nunc tamen omnino exiſtimo præctice in noſtro caſu non eſſe hanc ſententiam conſulendam. Durum enim mihi uidetur in re tam graui relinquere iudicium de ceſſatione legis, non ſolum omnibus Eminentiſſimis Cardinalibus, ſed etiam ſecularibus, itaut poſſint impunè ſcribere, & colloqui cum ipſis, quoties probabiliter dictas colloctiones, uel litteras exiſtimarent conducere ad bonam electionem Pontificis; atque ideo non addeſſe in illis abuſum, ſed ceſſare finem legis. Et vnus ſcriberet contrarium, quod ſcriberet alter, & ideo vnusquisque diceret, quod ceſſat finis legis in ſuo caſu. Vnde ſi hæc opinio eſſet admittenda, dubitarem quod Sacrum Conclauſe, & eius Rotæ magis frequentarentur, quam Poſta Paſcuini, & Conſtitutiones Pontificiæ tam arctæ deſeruirent de uento, & in fumum tranſirent, & electio Summi Pontificis uſque ad Kalendas Græcas differretur. Ideo negatiua ſententiæ, quam certam

Alibi in to. 6. tr. 1. Ref. 70. 71. & 72. & ibi in tr. 3. Ref. 16. §. vlt. à lin. 5. & ibi in tr. 8. ex doctrina Ref. 57. 8. vlt. & in tom. 1. tra. 5. Ref. 45. à lin. 4. & verſ. Proinde & in tom. 5. tra. 8. ex doctrina ref. 10. & in to. 7. tr. 3. Ref. 3. prope finem, à verſ. Et factis, & hic in Ref. ſeq. per rot. ſignantes in §. vlt.

Mm 3 tant